

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

METHODOLOGICAL ASPECTS OF FORMATION OF THE CONCEPT OF STRATEGIC MANAGEMENT OF ECONOMIC SUSTAINABILITY OF TELECOMMUNICATIONS ENTERPRISE

Бірбіренко С.С.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та цифрового бізнесу,
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку

Birbirenko Svitlana

State University of Intellectual Technologies and Communications

У статті запропоновано концепцію стратегічного управління економічною стійкістю, яка формується на засадах цільового підходу до активізації локальних механізмів зі стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства у сучасних кризових умовах. Науковою новизною наведеної концепції є визначення методологічних підходів і напрямів забезпечення потреб телекомунікаційного підприємства в оборотному капіталі на засадах активізації локальних механізмів стратегічного управління його економічною стійкістю. Методологія стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства формується на засадах синергетичного ефекту і комплексній взаємодії наукових підходів, що сприяє ефективному функціонуванню локальних механізмів стратегічного управління економічною стійкістю в напрямі її забезпечення та підвищення впродовж довгострокової перспективи.

Ключові слова: економічна стійкість, концепція, стратегічне управління, механізми управління, телекомунікаційне підприємство, кризові умови.

The article identifies the need to develop methodological aspects of the formation of the concept of strategic management of economic stability of the telecommunications enterprise, which operates in modern crisis conditions. The proposed concept of strategic management of economic stability is formed on the basis of a targeted approach to the activation of certain local mechanisms for strategic management of economic stability of a telecommunications company in the current coronavirus crisis. The scientific novelty of this concept is to determine the methodological approaches and directions of meeting the needs of the telecommunications enterprise in working capital on the basis of activating local mechanisms of strategic management of its economic stability. The difference of the proposed local mechanisms from other mechanisms of the financial sphere of the enterprise is the presence of a common category – working capital, which means that the organizational and economic mechanism of strategic management of economic stability of the telecommunications company operates on the basis of working capital to finance measures to ensure it. It is determined that for the effective organization of strategic management of the enterprise it is necessary to use modern management concepts. It is established that the methodology of strategic management of economic stability of a telecommunications enterprise is formed on the basis of synergetic effect and complex interaction of system, process, functional, target, resource, synergetic, situational, strategic and integrated approaches. external influences, financial flows, foreign economic activity and control over the level of economic stability in the direction of its provision and increase in the long run. Thus, due to the fact that the telecommunications company is constantly experiencing dynamic market fluctuations, crisis processes of the national economy and acute need for capital, the need to form mechanisms for strategic management of economic stability of the telecommunications company in the form of certain theoretical and methodological principles. the practical implementation of which will promote the mobilization and efficient use of financial resources.

Keywords: economic stability, concept, strategic management, management mechanisms, telecommunication enterprise, crisis conditions.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Кризова ситуація, яка склалася не лише в Україні, а й у всьому світі внаслідок розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-19, сильно стримує розвиток національної економіки, незважаючи на те що зберігається відносна інвестиційна активність, є можливість для здійснення емісійних операцій та підтримується дієздатність чинного законодавства. Нині мають місце негативні впливи ризиків і невизначеності зовнішнього середовища на рівень економічної стійкості усіх вітчизняних підприємств, зокрема телекомунікаційних, що зумовлюється погіршенням умов політичного характеру, оскільки наявність об'єктивних економічних закономірностей можлива лише за умов політичної стабільності.

Сучасний менеджмент убачає у забезпеченні економічної стійкості той необхідний важіль, який запроваджується під час оцінки і здійснення управління у сучасних кризових умовах та який є ключовим орієнтиром на досягнення найкращого результату. Доцільність і переваги використання такої спрямованості зумовлюються умовами, за яких, за наявності належного рівня економічної стійкості, здійснюється стійкий розвиток телекомунікаційного підприємства, що є кінцевою, генеральною метою стратегічного управління [1]. Але наявність коронавірусних кризових умов чинить суттєві перешкоди на шляху розвитку світової економічної рівноваги, що, своєю чергою, зумовило для вітчизняних телекомунікаційних підприємств певну проблему відсутності ефективної концепції стратегічного управління їхньою економічною стійкістю.

Нині має місце існування певної принципової специфіки управління економічною стійкістю телекомунікаційних підприємств, які здійснюють свою діяльність у надскладних умовах ризиків і невизначеності. Зазначена специфіка зумовлюється, перш за все, необхідністю у структурованій діяльності, тобто в межах розробленої концепції стратегічного управління підприємством, та необхідністю у достовірному ефективному оцінюванні рівня економічної стійкості. Саме отримані у ході оцінювання дані сприятимуть максимально повному дотриманню особливо важливих принципів управлінської взаємодії у телекомунікаційній сфері. Таким чином, виникає необхідність у розробленні методологічних аспектів формування концепції стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства, яке функціонує у сучасних кризових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Методологія вивчення економічної стійкості підприємств як відкритих систем сьогодні характеризується сталим розвитком у загальному вигляді і висвітлена

у великій кількості наукових праць як українських учених, так і зарубіжних, до яких належать: О.В. Ареф'єва, С.Т. Пілецька, О.О. Ястремська, Л.В. Фролова, Т.В. Кореницина, І.М. Семененко, С.М. Анохін, О.Б. Моргулець, К.В. Шевріна, В.Л. Іванов, Я.С. Ларіна, С.А. Тхор, К.В. Слупян, О.С. Харитонова, Н.І. Оксанич, С.В. Лотоцька, А.Б. Олейник, Н. Фабер, Ш. Шальтегер, Е.Дж. Мюррей та ін.

Проаналізувавши всі зазначені праці, можна зробити висновок, що наукова категорія «економічна стійкість підприємства» розглядається вченими лише з позицій зовнішніх і внутрішніх впливів, і тільки у декількох працях зазначені впливи охарактеризовано як глобальні, з масштабною світовою рівня, якою нині є пандемія коронавірусної інфекції COVID-19. Також, на нашу думку, вченими більше уваги приділяється вивченню причин і наслідків пандемії, не акцентуючи при цьому уваги на необхідності розроблення концептуальних засад управління економічною стійкістю постраждалих економік.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У процесі вивчення зазначених наукових здобутків ми дійшли висновку, що дефініція «економічна стійкість підприємства» розглядається науковцями як стан підприємства, що підлягає зовнішнім і внутрішнім впливам, і лише деякі наукові праці виокремлюють і визначають сучасні коронавірусні впливи від розповсюдження інфекції COVID-19 як глобальні, що характеризуються світовою масштабною. На нашу думку, науковою спільнотою недостатньо приділено уваги необхідності розроблення концепції стратегічного управління економічною стійкістю саме в телекомунікаційній сфері, що зумовлює актуальність вибраної тематики дослідження.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є розроблення теоретико-методологічних підходів до формування концепції стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства, яке здійснює свою господарську діяльність у сучасних кризових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Запропонована концепція стратегічного управління економічною стійкістю формується на засадах цільового підходу до активізації певних локальних механізмів зі стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства у кризових коронавірусних умовах, які нині мають місце (рис. 1).

Науковою новизною наведеної концепції є визначення методологічних підходів і напрямів забезпечення потреб телекомунікаційного підприємства в оборотному капіталі на засадах активізації локальних механізмів стратегічного управління його економічною стійкістю.

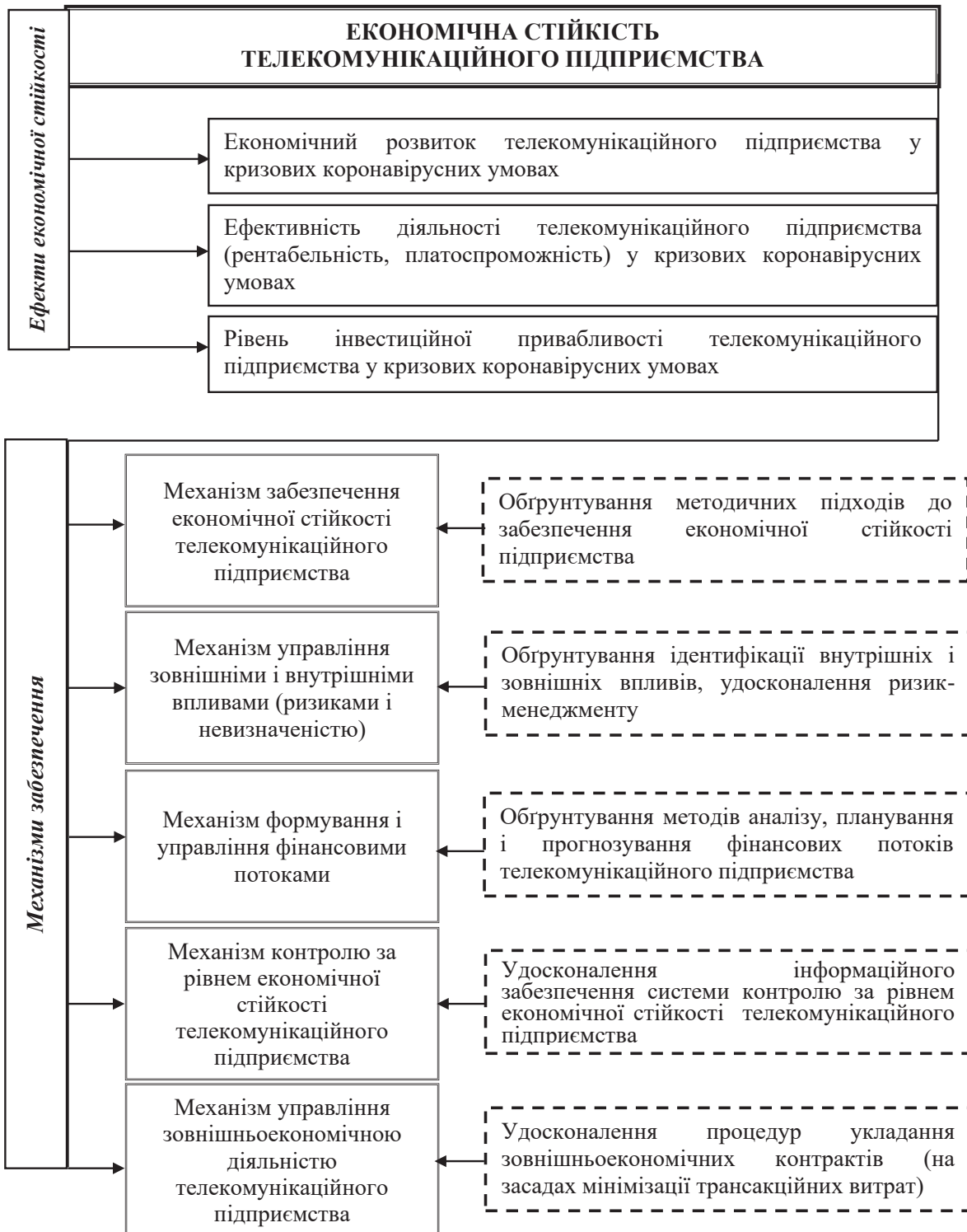

Рис. 1. Обґрунтування концепції стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства на засадах цільового підходу

Джерело: власна розробка автора

Частка оборотного капіталу у загальній сукупності активів підприємства є показником, за допомогою якого можна об'єктивно відзначити загрозу втрати економічної стійкості. Об'єктивність цього показника полягає

у необхідності формування оборотного капіталу телекомунікаційного підприємства у достатньому обсязі для ефективного функціонування локальних механізмів, які сприяють забезпеченню економічної стійкості.

Таким чином, початком формування стратегії забезпечення економічної стійкості є визначення джерела фінансування, а кінцем – визначення оптимальної величини оборотного капіталу.

Управління зазначеним капіталом є інструментом дії механізму формування і управління фінансовими потоками, який обумовлюється активізацією емісійної діяльності (що наразі є актуальним для

Своєю чергою, управління фінансовими потоками здійснюється на засадах формування статутного капіталу і чистого фінансового потоку як першоджерела для його поповнення. Зовнішньоекономічна діяльність базується на договірних засадах узгодженості величини оборотного капіталу, який забезпечує здійснення фінансових операцій, та величині його приросту наприкінці зовнішньоекономічного контракту. За умови наявності належної якості інформаційного забезпечення ефективно функціонує механізм контролю за рівнем економічної стійкості телекомунікаційного підприємства та за ефективністю заходів з її забезпечення.

Взаємозв'язок прикладних досліджень із теоретичними засадами формування концепції стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства наведено на рис. 2.

Відмінність запропонованих локальних механізмів від інших механізмів фінансової сфери підприємства полягає у наявності спільної категорії «оборотний капітал», із чого слідує, що організаційно-економічний механізм стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного

підприємства функціонує на засадах наявності оборотного капіталу для фінансування заходів з її забезпечення. Початком досягнення належного рівня економічної стійкості є визначення питомої ваги оборотного капіталу у загальній сумі активів підприємства та обчислення ступеню впливу ризиків зовнішнього середовища на зміну величини цієї частки.

Кризові коронавірусні умови, які нині мають місце, зумовлюють необхідність стратегічного управління, головною метою якого є забезпечення економічної стійкості поточного господарювання телекомунікаційного підприємства і створення стратегічного потенціалу для його розвитку на довгострокову перспективу.

Ефективність стратегічного управління телекомунікаційним підприємством відзначається у досягненні визначених цілей господарювання щодо забезпечення належного рівня економічної стійкості.

Невід'ємною функцією будь-якої економічної системи є стратегічне управління, головним призначенням якого є забезпечення збереження і розвиток цієї системи. Це, своєю чергою, вимагає швидкої адаптації окремого суб'єкта господарювання до нових умов бізнес-середовища і відповідних змін логіки і принципів його діяльності. Стратегічне управління підприємством, яке є складною економічною системою, реалізується на засадах використання різних методологічних підходів до формування системи стратегічного управління. Згідно з [2], під методологічним підходом слід розуміти єдиний, цілісний напрям використання логіки, принципів і методів.

Рис. 2. Взаємозв'язок прикладних досліджень із теоретичними засадами формування концепції стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства

Джерело: власна розробка автора

На нашу думку, для ефективної організації стратегічного управління підприємством необхідно використовувати сучасні концепції менеджменту, які засновані на функціональному, системному, процесному, ситуаційному, стратегічному та інших комплексних методологічних підходах.

Уважаємо за доцільне розглянути стратегічний і комплексний методологічні підходи.

На думку М. Портера [3], стратегічний підхід в управлінні полягає у забезпеченні відповідності між вимогами ринку та функціонуванням підприємства на довгострокову перспективу. Стратегічний підхід як метод управління використовується у разі:

- появи нових, складних комплексних завдань із великою кількістю змінних та наявністю випадкових факторів із різними обмеженнями;
- швидкої змінюваності завдань;
- дуже високої ціни за неправильно прийняті управлінські рішення;
- відсутності раніше розроблених алгоритмів, формалізованих процедур вирішення проблемних завдань.

Стратегічне управління, яке формується на засадах стратегічного підходу, полягає у наявності певної відповідності між головною метою підприємства, величиною економічного та організаційного потенціалу, умовами ринку та функціонуванням підприємства у довгостроковій перспективі на засадах упровадження ефективного ризик-менеджменту відповідно до негативних впливів ризиків зовнішнього середовища. Взаємозв'язки між структурними складниками такої системи слід вивчати у динаміці, а не лише

у статичі, що дасть змогу аналізувати перспективний розвиток із завчасним виявленням точки біфуркації.

Т.Л. Бартон разом із колегами [4] як представники комплексного підходу вважають, що саме за допомогою комплексного підходу здійснюється одночасне розроблення технічних, економічних, техніко-технологічних, організаційних, психологічних, екологічних та інших аспектів управління та досягається ефективність від їхніх взаємозв'язків.

Саме тому за допомогою комплексного підходу здійснюється всеохоплюючий аналіз усіх сфер господарювання підприємства. Головне призначення даного підходу полягає у дослідженні сукупності чинників, які чинять безпосередній вплив, що зумовлюється умовами невизначеності зовнішнього середовища, не лише на досліджуване підприємство, а й на інші економічні системи, що сприяє розробленню ефективного стратегічного управління, основні напрями якого базуються на всіх аспектах управління в їхньому тісному взаємозв'язку з метою швидкого уникнення впливаючих ризиків та мінімізації їх наслідків. Однак слід зазначити, що використання комплексного підходу можливе за умови забезпечення повною інформацією та аналізу чинників, що здійснюють мінімальний вплив на розвиток підприємства.

Функціонування системи методологічних підходів до стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства (рис. 3) зумовлюється наявністю синергетичного ефекту від зв'язків між об'єктом управління і суб'єктом управління на засадах ефективності

Рис. 3. Система методологічних підходів до стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства

Джерело: власна систематизація автора

синергетичної взаємодії локальних механізмів, до яких відносяться основні: механізм забезпечення економічної стійкості телекомунікаційного підприємства, механізм управління зовнішніми і внутрішніми впливами, механізм формування та управління фінансовими потоками, механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства; та забезпечуючий, яким є механізм контролю над рівнем економічної стійкості телекомунікаційного підприємства. Зазначені механізми виконують роль інструментів із забезпечення виконання управлінських функцій щодо виконання стратегічних завдань, досягнення цілей і місії телекомунікаційного підприємства, мінімізації наслідків від негативних впливів ризиків і невизначеності зовнішнього середовища на засадах урахування специфічних особливостей управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства, бізнес-середовища його господарювання, яке зумовлене циклічністю економічних процесів.

Специфічною особливістю зазначеної системи є сприяння впливів між елементами стратегічного управління підвищенню ефективності стратегічного управління економічною стійкістю. Це пояснюється тим, що ресурси, які зосереджені в одному механізмі підприємства, використовуються одночасно і не споживаються іншими механізмами.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що методологія стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства формується на засадах синергетичного ефекту і комплексній взаємодії системного, процесного, функціонального, цільового, ресурсного, синергетичного, ситуаційного, стратегічного та комплексного підходів, що сприяє ефективному функціонуванню механізмів забезпечення стратегії економічної стійкості, управління внутрішніми і зовнішніми впливами, фінансовими потоками, зовнішньоекономічною діяльністю та контролем за рівнем економічної стійкості в напрямі її забезпечення та підвищення впродовж довгострокової перспективи.

Унаслідок того, що телекомунікаційне підприємство постійно відчуває на собі динамічні коливання ринкової кон'юнктури, кризові процеси національної економіки та гостру потребу в капіталі, нагального значення набуває необхідність формування механізмів стратегічного управління економічною стійкістю телекомунікаційного підприємства у вигляді певних теоретико-методичних засад, практичне впровадження яких сприятиме мобілізації і ефективному використанню фінансових ресурсів, за допомогою яких економічна стійкість телекомунікаційного підприємства формуватиметься, забезпечуватиметься і підтримуватиметься на належному рівні у довгостроковій перспективі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Birbirenko S., Yevtukhova S., Chepeliuk M., Kravchenko T. & Melnyk L. Conceptual fundamentals of organizational and economic mechanism formation of economic sustainability management of a telecommunication enterprise. *RISUS – Journal of Innovation and Sustainability*. 2021. Vol.12. № 3. P. 76–86.
2. Касьянова Н.В. Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу: концепція, моделі та методи : монографія. Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2011. 375 с.
3. Портер М. Конкуренція / пер. з англ. О.Л. Пелявського та ін. ; за ред. Я.В. Заблоцького та ін. Москва : Вільямс, 2006. 602 с.
4. Бартон Т.Л., Шенкір У., Уокер П. Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься. Санкт-Петербург : Вільямс, 2003. 208 с.

REFERENCES:

1. Birbirenko S., Yevtukhova S., Chepeliuk M., Kravchenko T. & Melnyk L. (2021). Conceptual fundamentals of organizational and economic mechanism formation of economic sustainability management of a telecommunication enterprise. *RISUS – Journal of Innovation and Sustainability*. Vol.12. No.3. pp. 76-86.
2. Kasianova N.V. (2011). *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva na osnovi kumuliatyvnoho pidkhodu: kontseptsiia, modeli ta metody: Monohrafiia* [Enterprise development management based on a cumulative approach: concept, models and methods]. Donetsk: SPD Kupriyanov VS. (in Ukrainian).
3. Porter M. (2006). *Konkurentsiya* [Competition]. Moscow: Williams. (in Russian).
4. Barton T.L., Shenklr U., Uoker P. (2003). *Kompleksnyi podhod k risk-menedzhmentu: stoit li etim zanimatsya* [An integrated approach to risk management: is it worth it?]. St. Petersburg: Williams (in Russian).